

ZMĚNY NÁHRAD CESTOVNÍCH VÝDAJŮ

JUDr. MARIE SALAČOVÁ

S účinností od 1. ledna 2018 se změnilly sazby náhrad cestovních výdajů, a to na základě vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 15. prosince 2017 č. 463/2017 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad, a vyhlášky Ministerstva financí ze dne 23. listopadu 2017 č. 401/2017 Sb., o stanovení výše základních sazeb zahraničního stravného pro rok 2018. Povinnost ke stanovení zmíněné úpravy jmenovanými ministerstvy vyplývá z ustanovení § 189 odst. 1 a odst. 4 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů.

SAZBY STRAVNĚHO

Pro kalendářní rok 2018 pro tuzemské pracovní cesty mění shora citovaná vyhláška MPSV sazby stravného pro zaměstnance zaměstnavatele, který není uveden v § 109 odst. 3 (tj. pro zaměstnance zaměstnavatele v podnikatelské sféře) zákoníku práce v jeho § 163 odst. 1, ve svém ustanovení § 2 a pro zaměstnance zaměstnavatele, který je uveden v § 109 odst. 3 (tj. pro zaměstnance zaměstnavatele v rozpočtové nebo státní správě) téhož zákoníku práce v jeho § 176 odst. 1, ve svém § 3, a to v následujícím rozsahu:

- Ve zmíněném § 2 je nově stanoveno, že za každý kalendářní den pracovní cesty přísluší zaměstnanci stravné podle § 163 odst. 1 zákoníku práce nejméně ve výši
 - a) **78 Kč**, trvá-li pracovní cesta 5 až 12 hodin,
 - b) **119 Kč**, trvá-li pracovní cesta déle než 12 hodin, nejdéle však 18 hodin,
 - c) **186 Kč**, trvá-li pracovní cesta déle než 18 hodin.
- V § 3 je pak také nově stanoveno, že za každý kalendářní den pracovní cesty přísluší zaměstnanci stravné podle § 176 odst. 1 zákoníku práce ve výši
 - a) **78 Kč až 93 Kč**, trvá-li pracovní cesta 5 až 12 hodin,
 - b) **119 Kč až 143 Kč**, trvá-li pracovní cesta déle než 12 hodin, nejdéle však 18 hodin,
 - c) **186 Kč až 223 Kč**, trvá-li pracovní cesta déle než 18 hodin.

SAZBA ZÁKLADNÍ NÁHRADY ZA POUŽÍVÁNÍ SILNIČNÍCH MOTOROVÝCH VOZIDEL

Tato sazba je v téže vyhlášce MPSV stanovena v jejím § 1. Sazba základní náhrady za 1 km jízdy podle § 157 odst. 4 zákoníku práce činí nejméně u

- a) **jednostopých vozidel a tříkolek 1,10 Kč,**
- b) **osobních silničních motorových vozidel 4,00 Kč.**

To znamená, že nová právní úprava sazby základní náhrady se pro rok 2018 mění pouze pro osobní silniční motorová vozidla. U nákladních automobilů, autobusů a traktorů tedy činí nejméně 8,00 Kč neboli nejméně dvojnásobnou výši základní sazby platné pro osobní silniční motorová vozidla, jak je stanoveno v § 157 odst. 5 zákoníku práce. Samozřejmě že u zaměstnavatelů v rozpočtové nebo státní správě jsou tyto sazby základní náhrady závažné, a to na základě § 175 zákoníku práce.

Výše průměrné ceny za 1 litr pohonné hmoty podle § 158 odst. 3 věty třetí zákoníku práce nově činí na základě § 4 nové shora citované vyhlášky

- a) **30,50 Kč** u benzínu automobilového 95 oktanů,
- b) **32,80 Kč** u benzínu automobilového 98 oktanů,
- c) **29,80 Kč** u motorové nafty.

Vyhláška č. 463/2017 Sb. současně ruší vyhlášku č. 440/2016 Sb.

PŘÍKLAD 1

Zaměstnanec použil ke služební cestě vlastní vozidlo, ale nemá doklad o nákupu pohonných hmot. Vozidlo jezdí na LPG. Jakým způsobem určím cestovní náhrady? Je někde vyhlášována průměrná cena pro LPG?

Průměrná cena pro LPG není nikde vyhlášována. Podmínky pro používání soukromých silničních motorových vozidel při pracovních cestách zaměstnanců upravuje a stanoví § 157 a § 158 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů. Způsob výpočtu náhrady za spotřebovanou pohonnou hmotu upravuje zmíněný § 158, a to jeho odstavce 2, 3 a 4. Zde je jednoznačně stanoveno, že náhradu za spotřebovanou pohonnou hmotu určí zaměstnavatel násobkem ceny a množství spotřebované pohonné hmoty, tedy výpočtem za pomoci ceny pohonné hmoty a údajů o spotřebě vozidla uvedených ve velkém technickém průkazu vozidla (protože žádné vozidlo není schopno měřit spotřebu pohonné hmoty pro každou konkrétní pracovní cestu zvlášť). Dále je stanoveno, že cenu pohonné hmoty prokazuje zaměstnanec dokladem o nákupu, ze kterého je patrná souvislost s pracovní cestou, a jestliže zaměstnanec hodnověrným způsobem cenu pohonné hmoty zaměstnavateli neprokáže, použije zaměstnavatel pro určení výše náhrady průměrnou cenu příslušné pohonné hmoty stanovenou prováděcím právním předpisem vydaným podle § 189, tj. vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí, kterou je pro kalendářní rok 2018 vyhláška č. 463/2017 Sb.

Jestliže technický průkaz použitého vozidla potřebné údaje neobsahuje, vznikne zaměstnanci právo na náhradu výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu pouze tehdy, pokud spotřebu prokáže technickým průkazem vozidla shodného typu s obdobným objemem válců nebo si nechá údaje stanovit autorizovanou zkušebnou motorizovaných vozidel. A stejný postup platí i pro změnu používané pohonné hmoty, to znamená z benzínu na plyn, pokud se takové soukromé vozidlo používá pro pracovní účely, tedy i pracovní cesty.

PŘÍKLAD 2

Jsmo společnost s ručením omezeným, zaměstnanec naší firmy bude v průběhu února 2018 vyslán na tuzemskou pracovní cestu a se souhlasem zaměstnavatele použije soukromé silniční motorové vozidlo ve smyslu ustanovení § 157 odst. 3 zákoníku práce. Nejsme si jisti, zda zaměstnanec musí použít své vlastní silniční motorové vozidlo, a jak počítat náhradu za spotřebovanou pohonnou hmotu, pokud se týká ceny za benzin.

V ustanovení § 157 odst. 3 zákoníku práce je jasně stanoveno, že použije-li zaměstnanec na žádost zaměstnavatele silniční motorové vozidlo, přísluší mu (vzniká nárok) za každý 1 km jízdy sazba základní náhrady a náhrada výdajů za spotřebovanou pohonnou hmotu. Zaměstnanec může použít soukromé silniční motorové vozidlo kohokoliv, nejenom svoje, s výjimkou vozidla svého zaměstnavatele, kterým by byl podnikatel – osoba samostatně výdělečně činná. Nové sazby základní náhrady a průměrné ceny pohonných hmot stanoví s účinností od 1. ledna 2018 vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí č. 463/2017 Sb. (viz výše).

Jestliže bude chtít zaměstnanec po návratu z pracovní cesty počítat při výpočtu náhrady za spotřebovanou pohonnou hmotu s cenou, za jakou ji skutečně nakoupil, musí k předmětnému vyúčtování připojit doklad o nákupu, ze kterého je patrná souvislost s pracovní cestou. Dokonce bude-li prokazovat cenu pohonné hmoty více doklady o jejím nákupu, ze kterých je patrná souvislost s pracovní cestou, vypočítá se příslušná částka pro určení výše náhrady aritmetickým průměrem zaměstnancem prokázaných cen. Jestliže však zaměstnanec hodnověrným způsobem cenu pohonné hmoty zaměstnavateli neprokáže, postupuje zaměstnavatel jako v Příkladu 1. Tento postup vyplývá z ustanovení § 158 odst. 3 zákoníku práce.

Náhradu za spotřebovanou pohonnou hmotu určí zaměstnavatel podle ustanovení § 158 odst. 2 zákoníku práce násobkem ceny a množství spotřebované pohonné hmoty a při výpočtu se bude opírat o údaje o spotřebě uvedené v technickém (tj. velkém) průkazu použitého vozidla, který je zaměstnanec povinen zaměstnavateli předložit (k nahlédnutí, nikoliv k fotografování – předmětný technický průkaz si může zaměstnavatel ofotit pouze se souhlasem zaměstnance, a to vzhledem k zákonu o ochraně osobních dat). Jestliže technický průkaz vozidla tyto údaje neobsahuje, přísluší zaměstnanci náhrada výdajů za pohonnou hmotu, jen pokud spotřebu pohonné hmoty prokáže technickým průkazem vozidla shodného typu se shodným objemem válců. Současně je přímo v zákonném textu dále stanoveno, že při určení spotřeby pohonné hmoty použije zaměstnavatel údaj o spotřebě pro kombinovaný provoz podle norem Evropské unie. To prakticky znamená, že obsahuje-li technický průkaz použitého vozidla tento údaj, počítá se náhrada za spotřebovanou pohonnou hmotu pouze s tímto údajem (tj. ten třetí středně vysoký) a nepočítá se už aritmetický průměr. Není-li však tento údaj (pro kombinovaný provoz) v technickém průkazu uveden, vypočítá zaměstnavatel spotřebu pohonné hmoty vozidla i nadále aritmetickým průměrem z údajů v technickém průkazu uvedených. Tato pravidla jsou stanovena v ustanovení § 158 odst. 3 a odst. 4 zákoníku práce. Údaje o spotřebě pro kombinovaný provoz jsou uváděny do technických průkazů vozidel zhruba od konce roku 2005.

ZÁKLADNÍ SAZBY ZAHRANIČNÍHO STRAVNÉHO

Nová vyhláška Ministerstva financí o stanovení výše základních sazeb zahraničního stravného pro rok 2018 vyšla ve Sbírce zákonů pod číslem 401/2017 Sb. a nabyla účinnosti dnem 1. ledna 2018.

Tato vyhláška také ruší vyhlášku č. 366/2016 Sb., platnou pro kalendářní rok 2017.

Pro kalendářní rok 2018 vyhláška přináší pouze 8 změn:

Austrálie a Oceánie – ostrovní státy	z 50 USD	na 55 USD
Bahamy	z 50 USD	na 55 USD
Belgie	z 45 EUR	na 50 EUR
Bolívie	z 45 EUR	na 50 EUR
Korejská republika	z 45 EUR	na 50 EUR
Maroko	z 35 EUR	na 40 EUR
Nový Zéland	z 50 USD	na 55 USD
Velká Británie	z 40 GBP	na 45 GBP

Závěrem doporučuji, aby si čtenáři všechny uvedené změny potvrdili citovanými vyhláškami. ■

Autorka článku je odbornicí v oblasti pracovního práva.